

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: U., a. s., B.B., zastúpeného advokátkou J. I., Advokátska kancelária K., proti žalovanému: Č., a.s., vo veci pobočky zahraničnej banky v S., zastúpenému advokátom J. M., D., **o zaplatenie 1 000 000,- Eur s prísil**, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 10. júna 2009 č. k. 34 Cb 61/02-591, takto

r o z h o d o l :

Napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 10. júna 2009 č. k. 34 Cb 61/02-591 sa z r u š u j e a vec sa v r a c i a tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Bratislave napadnutým rozsudkom zamietol žalobu a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému 104 329,09 Eur náhrady trov konania.

Rozhodol tak s odôvodnením, že súd v pôvodnom rozhodnutí dospel k záveru, že v zmysle bodu 1 zmluvy o autorizovaní faxových inštrukcií bol na uskutočnenie faxových inštrukcií klienta oprávnený jednak klient, ako aj oprávnené osoby, uvedené v podpisových vzoroch. V konaní nebolo preukázané, že žalovaný bol oboznámený s personálnymi zmenami, ktoré prebiehali začiatkom januára 2001 a ani doručenie oznámenia žalobcu žalovanému o zmenách v spoločnosti pred 11. januárom 2001. V reklamácií z 19. februára 2001 videl žalobca neoprávnenú osobu na podanie inštrukcií len I.. Takéto tvrdenie zastával žalobca aj v žalobe, kde jedinú oprávnenú osobu označil I. R.. Samotný návrh na zmenu zápisu v obchodnom registri Okresného súdu v Banskej Bystrici na vykonanie výmazu I. R., datovaný 10. januára 2001, bol na súd podaný 11. januára 2001. Súd vykonal výmaz I.I.R. ako predsedu predstavenstva uznesením z 19. februára 2001, sp. zn.

Sa X./S, právoplatným 21. februára 2001. Súd neakceptoval tvrdenia žalobcu, že žalovaný zanedbal náležitú starostlivosť pri správe majetku klienta – žalobcu tým, že vykonal prevod cenných papierov v rozpore s ustanoveniami uzatvorených zmlúv bez protiplnenia pre žalobcu, pretože sám žalobca uzatvoril obchod s obchodnou spoločnosťou G.G., s. r. o. B.. Dňa 21. decembra 2000 uzatvorila uvedená spoločnosť úverovú zmluvu v prospech žalobcu na sumu 12 500 000,-- Sk. Úver bol zabezpečený zmluvou o zabezpečovacom prevode práva k cenným papierom – eurobondom SKWF X., X SO X. v počte 1 000 ks v nominálnej hodnote 1 000,-- Eur za kus vo vlastníctve žalobcu. Nebolo akceptované ďalšie tvrdenie žalobcu, že vo faxovej inštrukcii mohlo ísť len o obchod s prijatím protiplnenia, t. j. proti prijatiu čiastky uvedenej v inštrukcii na účet klienta. Protiplnením k cenným papierom, ktoré boli použité na zabezpečenie záväzku z úverovej zmluvy, bolo prijatie sumy 12 500 000,-- Sk, poskytnutých ako úver od spoločnosti G.G., s. r. o., B.. Otázka výhodnosti alebo nevýhodnosti takéhoto obchodu by stratila svoj význam vtedy, ak by žalobca v lehotách uvedených v úverovej zmluve splatil dlh a tým by sa splnila rozvázovacia podmienka zabezpečovacieho prevodu práva. Vtedy by sa zabezpečené akcie stali opäť majetkom žalobcu. Mohlo by sa tak stať kedykoľvek po nadobudnutí účinnosti úverovej zmluvy. Žalobca však úver v podstatne zmenených lehotách splatnosti nesplatil a ani nevrátil sumu 12 500 000,-- Sk. V ďalšom dokazovaní doplnil dokazovanie 3 znaleckými posudkami, ktoré do spisu doložil žalobca. Porovnaním obsahu posudkov súd zistil, že znalci dospeli k opačným záverom ohľadne faxových správ odosielaných v roku 2001 Zmluva o obstaraní obchodov so zahraničnými cennými papiermi, ich vyporiadaní a správe z 28. mája 1999, zmluva o autorizácii faxových inštrukcií pre vyporiadanie obchodov a s tým súvisiacich peňažných prevodov zasielaných faxom, z 28. mája 1999 a ani obchodné podmienky pre obstarávanie obchodov so zahraničnými cennými papiermi, ich vyporiadanie a správu, neustanovovali, že faxové inštrukcie žalobcu majú byť odosielané len z jedného konkrétneho čísla, resp. zariadenia žalobcu. Žalovaný zrealizoval 11. januára 2001 vyporiadanie obchodu žalobcu s 1 000 kusmi zahraničných cenných papierov eurobondov označených ako SKVF X. ISIN X SO X. denominovaných v Eur v nominálnej hodnote 1 000 Eur/kus v celkovej hodnote 1 000 000,-- Eur ako prevod zahraničných cenných papierov na tretiu osobu – spoločnosť G.G., s. r. o., B. ako obchod bez finančného vyporiadania – protiplnenia v prospech tretej osoby, na základe faxovej inštrukcie s dňom vyporiadania 11. januára 2001 z majetkového účtu žalobcu cenných papierov, vedeného u žalovaného. Súd ďalej uviedol, že oprávnená osoba k majetkovému účtu žalobcu neexistovala, lebo nebol vyhotovený podpisový vzor pre majetkový účet klienta, potom jediným oprávneným subjektom podať

faxovú inštrukciu bol sám klient – žalobca. Faxovú inštrukciu bol oprávnený podať štatutárny orgán žalobcu. Faxová inštrukcia menom žalobcu bola uskutočnená 11. januára 2001 o 11,15 hod. I., ktorý však nebol oprávnený na jej podanie. Podpisový vzor pre neho bol zriadený 2. januára 2001 iba pre peňažný účet č. X.. Druhá faxová inštrukcia s rovnakým obsahom bola podaná 11. januára 2001 o 11,15 hod. a podpísaná I.I.. Z výpisu z obchodného registra žalobcu, ako aj z registrového spisu žalobcu je zrejmé, že tento bol k 11. januára 2001 zapísaný v obchodnom registri ako predseda predstavenstva, oprávnený konať menom spoločnosti samostatne. Ani po doplnení dokazovania opakovaným výsluchom svedkov nebola v konaní preukázaná vedomosť žalovaného o personálnych zmenách žalobcu, ktoré mali prebiehať začiatkom januára 2001, resp. doručenie oznámenia žalobcu žalovanému o zmenách v obchodnej spoločnosti pred 11. januárom 2001. Aj listom z 18. januára 2001 žalobca namietal len nedostatok náležitosti faxovej inštrukcie bez potrebnej konkretizácie.

Súd vykonal výmaz I.I.R. ako predsedu predstavenstva uznesením sp. zn. Sa X./S z 19. februára 2001 s právoplatnosťou 21. februára 2001.

Súd neakceptoval tvrdenie žalobcu o použití nesprávneho kontrolného znaku série a čísla faxovej inštrukcie. Zmluva o autorizovaní faxových inštrukcií v prípade opravy faxovej inštrukcie, neukladala žalobcovi povinnosť vyhotoviť novú faxovú inštrukciu s novým kontrolným znakom série a kontrolným číslom. Oprava sa mala riešiť v súlade s bodom 5 zmluvy o autorizovaní opakovaním zaslanej inštrukcie. V tomto článku nie je taxatívny ale iba príkladný výpočet možných chybných prenosov inštrukcie. Súd dospel k záveru, že i v prípade opravy podpisu osoby konajúcej za žalobcu, nešlo o nový obchod s nutnosťou použitia nového kontrolného čísla faxovej inštrukcie, ale o obchod totožný s prvou inštrukciou riešiteľný opakovaním inštrukcie toho istého kontrolného čísla.. Z dokazovania súd mal za preukázané, že zo strany žalovaného k porušeniu povinnosti zo záväzkového vzťahu majúce za následok vznik škody, nedošlo, preto nie je daná ani zodpovednosť žalovaného za jej úhradu. Z uvedeného dôvodu žalobu zamietol.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalobca. Žiadal napadnutý rozsudok zrušiť alebo zmeniť a žalovanému uložiť povinnosť zaplatiť žalobcovi 1 699 762,40 Eur s prísl.

V odvolaní uviedol, že súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil, nevykonal navrhované dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností a napadnuté rozhodnutie

je nepreskúmateľné, pretože bolo odôvodnené iba všeobecne, nedôsledne a povrchno, s námietkami žalobcu, ktoré majú zásadný právny význam pre posúdenie veci sa vôbec nezaoberal.

Odvolať je toho názoru, že pokiaľ súd konštatoval, že zmluvný základ obchodu CP tvorili úverová zmluva a zmluva o zabezpečení záväzku prevodom práva k CP, tak bol povinný zaoberať sa platnosťou oboch zmlúv vzhľadom na vznesenú námietku neplatnosti právnych úkonov. Súd sa však nezaoberal posúdením absolútnej neplatnosti právnych úkonov a ani dôsledne neskúmal obsah oboch zmlúv. Inak by zistil, že v zmluve o úvere mala byť dohodnutá splatnosť úveru jednorázovo k 31. 12. 2005 a žalobca nebol oprávnený uhradiť úver pred dohodnutou konečnou splatnosťou, kedykoľvek po uzavretí zmluvy. Veriteľ však mal právo vyhlásiť mimoriadnu splatnosť úveru, t. j. požadovať od dlžníka okamžité splatenie a dlžník mal povinnosť všetky pohľadávky veriteľa zaplatiť aj pred dňom konečnej splatnosti úveru. Pokiaľ žalobca mal a mohol plniť hlavný záväzok iba v deň fixne určený 31. 12. 2005, veriteľ mal možnosť jednostranne odstúpiť od nej, pričom oprávnenia v nej uvedené znamenajú zjavnú šikanu voči dlžníkovi. Veriteľ sledoval iba dosiahnutie jednostranných výhod a majetkového prospechu pre seba, preto táto zmluva je absolútne neplatný právny úkon. V zmluve o zabezpečení záväzku je uvedené, ak do uplynutia lehoty uvedenej v čl. I ods. 3 zmluvy nenastane splnenie rozvázovacej podmienky, vlastnícke právo veriteľa k predmetným CP je neobmedzené, t. j. veriteľ má nadobudnúť natrvalo úplné vlastníctvo k cenným papierom. Také zmluvné dojednanie, ktoré umožňuje zánik vlastníctva pôvodného vlastníka k CP, bez ohľadu na výšku zostatku nesplateného dlhu, urobené v čase, keď prevod vlastníckeho práva na veriteľa bol vykonaný za iným účelom a navyše pred splatnosťou peňažného záväzku dlžníka, je podľa § 39 Obč. zák. neplatné. Súd k absolútnej neplatnosti právneho úkonu prihliada i bez návrhu z úradnej povinnosti. Od neplatnej zmluvy nemožno odstúpiť a tak právne účinky odstúpenia od zmluvy nikdy nevznikli. G., s. r. o. získal bezdôvodné obohatenie, ktoré bol povinný vydať žalobcovi, na úkor ktorého bolo získané. Odvolať ďalej uviedol, že v krajnom prípade mohla byť výška uplatneného nároku na náhradu škody znížená o 12,5 mil. Sk, avšak v zostávajúcej časti mal súd žalobe vyhovieť.

Žalobca tvrdí, že súd nesprávne vyhodnotil dojednanie o odosielaní faxových inštrukcií. V zmluve bolo dohodnuté, že obchodná korešpondencia bude realizovaná prostredníctvom faxového spojenia, ktoré bude záväzné pre obe zmluvné strany a súčasne si strany dohodli, že aj inštrukcie, alebo objednávky, ktorých zaslanie zmluva vyžaduje, budú

považované za náležité uskutočnené, pokiaľ budú doručené osobe, alebo kuriérom, odoslané d'alekopisom, faxom, Swiftom na ďalej uvedené adresy, pričom v zmluve boli súčasne uvedené aj viaceré čísla faxových spojení žalovaného, no iba jedno číslo faxu žalobcu. Potom žalobca ako klient banky bol povinný zasielať faxové inštrukcie zo svojho faxu iba na čísla faxových zariadení banky, uvedené v zmluve a žalovaný bol povinný spoliehať sa iba na tie faxové inštrukcie od žalobcu, na ktorých boli spôsobom nevzbudzujúcim pochybnosť, vyznačené údaje o žalobcovi, ktoré ho charakterizujú vrátane čísel faxu žalobcu, dohodnutého v zmluve tak, aby žalovaný mal spoľahlivým spôsobom preukázané, že sa jedná o objednávky, či inštrukcie od žalobcu. Nasvedčuje tomu aj ods. 7 zmluvy o autorizácii, kde je uvedené, že autorizované faxové inštrukcie, zasielané banke, sa považujú za originály a nevyžaduje sa ich duplicitné potvrdzovanie klientom písomnou formou. Autorizované faxové inštrukcie sú schválené alebo povolené autorom a autora tieto identifikujú. Preto namieta, že druhá faxová inštrukcia, podpísaná I.I. odoslaná 11. januára 2001 o 11,15 hod. nebola odoslaná v súlade s čl. VI ods. 3 čl. X ods. 7 zmluvy o obstaraní a ani s ods. 6 a 7 zmluvy o autorizácii, lebo neobsahovala žiadny z údajov o odosielateľovi. Poukázal ďalej na skutočnosť, že pobočka žalovaného v B. už 2. januára 2001 preukázateľne zrušila oprávnenie I.I.R. podpisovať a konať za žalobcu (dôkazy sú na čl. 120,36). Vzhľadom na centrálné prepojený počítačový systém spracovania údajov, centrála žalovaného mala už 2. januára 2001 k dispozícii údaje o personálnych zmenách u žalobcu. Odvolateľ ďalej tvrdí, že súd nemal preukázané, že druhá inštrukcia podpísaná I.I. bola skutočne podaná 11. januára 2001 o 11,15 hod. a ani to, že bola 11. januára 2001 prijatá žalovaným. K časovým údajom o prijatí a k prijatiu oboch inštrukcií vypovedala iba R., ktorá vo svojej svedeckej výpovedi na otázku súdu, kedy došla opravená inštrukcia, uviedla, že to bolo v ten istý deň, čas si nepamätá a že inštrukcia podpísaná B., aj keď je v hornej časti uvedený čas 11,15 hod., prišla okolo 10 hod. Výpoveď tejto svedkyne považuje za zmätočnú, rozporuplnú a nepresvedčivú. Ani svedkyňa I., pracovníčka banky, nemohla žiadnym spôsobom potvrdiť okolnosti o doručení prvej a druhej inštrukcie. Súd pritom ničím nezdôvodnil, čím mal preukázané svoje tvrdenie o doručení druhej faxovej inštrukcie tak, ako uviedol. Vzhľadom na uvedené dospel k záveru, že v konaní nebola žiadnym spôsobom preukázaná skutočnosť tvrdená žalovaným, spočívajúca v tom, že 11. januára 2001 o 11,15 hod. žalobca odoslal, alebo banka prijala druhú inštrukciu podpísanú I.I., na základe ktorej mal byť údajne vykonaný obchod, prevod CP v prospech G., s. r. o. V konaní vznikli dôvodné pochybnosti o pravosti a pravdivosti druhej inštrukcie, ktorá predstavuje súkromnú listinu a žalobca v konaní viackrát požadoval, aby žalovaný predložil

originál tejto listiny, o ktorej tvrdí, že mu bola doručená, žalovaný tak neurobil, hoci mu to súd uložil a sústavne predkladal iba fotokópie.

Odvolaateľ namietal aj voči výške trov, ktoré boli žalovanému priznané. Poukázal na nález Ústavného súdu SR II.ÚS 78/03, ktorým bolo rozhodnuté v obdobnom prípade, preto namieta, či vzniknuté trovy na právnom zastúpení, hoci žalovaný má viac ako 10 právnikov, je potrebné považovať za účelné bránenie práva.

Žalovaný sa k odvolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O. s. p.) prejednal odvolanie podľa ustanovenia § 212 ods. 1 O. s. p., bez nariadenia pojednávania v zmysle ustanovenia § 214 ods. 2 O. s. p. a po preskúmaní napadnutého rozhodnutia dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je dôvodné.

Predmetom odvolania je zaplatenie 1 000 000,-- Eur s príslušenstvom z titulu náhrady škody, ktorá žalobcovi mala vzniknúť tým, že žalovaný porušil povinnosti vyplývajúce mu zo zmluvy o obstaraní obchodov so zahraničnými cennými papiermi ich vyporiadaní a správe z 28. mája 1999 a zo zmluvy o autorizovaní faxových inštrukcií pre vyporiadanie obchodov s cennými papiermi z 28. mája 1999. Porušenie vidí žalobca v tom, že žalovaný na základe faxovej inštrukcie 11. januára 2001 realizoval obchod s 1 000 kusmi zahraničných cenných papierov eurobondov označených ako SKWF X. ISIN X. v celkovej hodnote 1 000 000,-- Eur ako prevod na tretiu osobu a to spoločnosť G.G., s. r. o., B., bez finančného vyporiadania.

Súd prvého stupňa potom, ako bolo jeho prvé rozhodnutie zrušené odvolacím súdom, mal doplniť dokazovanie ohľadom hodnovernosti a záväznosti faxovej inštrukcie z 11. januára 2001, podpísanej I.I., na základe ktorej žalovaný zrealizoval sporný prevod zahraničných cenných papierov. Ďalej mal zistiť, kedy sa presne žalovaný dozvedel o zmenách v štatutárnom orgáne žalobcu, vykonaných mimoriadnym valným zhromaždením žalobcu 4. januára 2001. Napriek uvedenému usmerneniu, súd prvého stupňa v tomto smere nevykonal žiadne dokazovanie. Z dôkazov doložených do spisu nie je možné uzavrieť, že inštrukcia z 11. januára 2001, opatrená podpisom I.I.R., doložená do spisu vo fotokópii, bez opatrenia odtlačkom pečiatky žalujúcej spoločnosti, bez opatrenia dátumu a hodiny odoslania, bez čísla faxu, z ktorého bola odoslaná, je inštrukciou

bezchybnou a záväznou, na základe ktorej bol žalovaný povinný realizovať sporný prevod. Je potrebné prisvedčiť odvolateľovi, že súd prvého stupňa neodstránil pochybnosti, o odoslaní a prijatí druhej inštrukcie dňa 11. januára 2001 o 11,15 hod., napriek tomu túto skutočnosť v napadnutom rozsudku uvádza ako preukázanú, čo má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Súd prvého stupňa ďalej nechal bez povšimnutia námietku žalobcu, že žalovaný porušil zákonnú povinnosť vyplývajúcu z ustanovenia § 11a písm. b/ zákona č. 21/1992 Zb. o bankách v znení zákona č. 367/2000 Z. z., lebo nekonal s odbornou starostlivosťou. Pri výkone s odbornou starostlivosťou nemal problém oboznámiť sa so zmenami štatutárneho orgánu žalobcu, lebo pobočka žalovaného v B. už 2. januára 2001 preukázateľne zrušila oprávnenie I.I.R. podpisovať a konať za žalobcu a I. bol vyčiarknutý z radu osôb oprávnených konať a podpisovať za žalobcu. Vzhľadom na počítačové spracovanie údajov a informácií v bankách, žalovaný mal mať možnosť už 2. januára 2001 zistiť personálne zmeny u žalobcu. V tejto časti je rozhodnutie súdu nepreskúmateľné, lebo s námietkou podstatnou pre vyriešenie sporu sa nezaoberal.

Rovnako je potrebné prisvedčiť odvolateľovi, že pokiaľ sa súd prvého stupňa upriamil na úverovú zmluvu a zmluvu o zabezpečovacom prevode práva k cenným papierom, ušlo jeho pozornosti, že úver bol poskytnutý v sume 12 500 000,-- Sk a hodnota cenných papierov bola 1 000 000,-- Eur, čo je značný nepomer. Navyše splatnosť úveru bola zmluvne dohodnutá k 31. decembru 2005, pričom prevod cenných papierov sa uskutočnil 11. januára 2001, teda ešte pred zmluvne dohodnutou splatnosťou úveru. Vzhľadom na uvedené, bez ďalších skutočností nie je možné spájať sporný prevod cenných papierov so zmluvnými povinnosťami žalobcu, ktoré mu vyplývali z uvedených zmlúv.

Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 221 ods. 1 písm. h/ O. s. p.). Úlohou súdu prvého stupňa v novom konaní bude odstrániť vyššie uvedené pochybenia a vo veci znovu rozhodnúť

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 25. júna 2010

JUDr. Anna M a r k o v á , v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Zuzana Štofániková